

Nr 85.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1918 kl. 12 m.

Memorial med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut och återremiss i fråga om lagutskottets utlåtande nr 75 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m., dels ock fyra i anledning därav väckta motioner.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Persson i Norrköping, Stårner, Rogberg, greve Spens, Alexanderson, Dahl, Fant, Klefbeck, Ernst Lindley, Holmdahl, Svensson i Betingetorp, Johansson i Trollhättan, Johanson i Gäre och Hedström.

I utlåtande nr 75 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom och lag om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, dels ock fyra i anledning därav väckta motioner, hemställde lagutskottet, att riksdagen måtte antaga nämnda lagförslag med den lydelse, utskottets berörda utlåtande innehöle.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava, beträffande förstnämnda lagförslag, båda kamrarna godkänt 6, 8 och 10—17 §§ samt slutbestämmelserna, varemot kamrarna, på sätt nedan angives, i fråga om övriga delar av lagförslaget stannat i olika beslut.

Vidkommande de två övriga i propositionen innehållna förslagen till lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 9 saml. 63 häft. (Nr 85.)

lagfart å fång till fast egendom och lag om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående in-teckning i fast egendom hava båda kamrarna återförvisat nämnda lagförslag till utskottet, på det att utskottet måtte i desamma vidtaga de ändringar, som kunde föranledas därav, att innevarande riksdag i samband med antagandet av vattenlag godkänt ändrad lydelse av berörda paragrafer i nämnda förordningar.

Med anledning av vad sålunda beträffande förstnämnda lagförslag förekommit har utskottet till behandling förehaft frågan om sammanjämkn-ning av den skiljaktighet, som förefinnes mellan kamrarnas beslut.

Vidkommande lagens rubrik och ingress har första kammaren an-tagit rubriken att lyda så, som förordats i den av herr Rogberg m. fl. avgivna reservationen, och i enlighet med samma reservation utslutit ingressen, varemot andra kammaren godkänt rubriken och ingressen i en-lighet med utskottets förslag.

Utskottet har i fråga härom ansett sig böra hemställa, att första kammaren biträder andra kammarens beslut.

De fyra första paragraferna hava av första kammaren antagits i den av herr Rogberg m. fl. föreslagna lydelsen (3 § utsluten, 4 § delad i två paragrafer, 3 och 4 §§), varemot andra kammaren antagit de tre första paragraferna i den lydelse, som förordats i den av herr Klefbeck m. fl. avgivna reservationen, samt 4 § i den lydelse, som föreslagits av ut-skottet.

Utskottet har i fråga om 1 § ansett sig böra hemställa, att kam-rarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna den av-fattning av paragrafen, utskottet föreslagit, dock med den ändring, att i första stycket orden »en fjärdedel» utbytas mot ordet »hälften».

Med anledning av de ändringar i 2 och 3 §§, utskottet här nedan föreslår, har utskottet ansett lämpligt, att andra stycket i 3 §, efter en mindre redaktionell jämkning, fogas som ett andra moment till 1 §, i följd varav vissa jämkningar torde böra vidtagas jämväl i 6 § och 12 § andra stycket.

Beträffande 2 § har utskottet ansett kamrarnas beslut böra så sam-manjämkas, att den stadgade inskränkningen i jordägarens lösningsrätt bort-faller, och att därjämte föreskrift införes därom, att det må ankomma på jordägaren, huruvida han vid utövan-det av sin lösningsrätt vill från inlösen

undantaga byggnad, som uppenbarligen är främmande för det med upplåtelsen avsedda ändamålet.

De av utskottet nu föreslagna ändringarna i denna paragraf torde jämväl böra föranleda jämkningar i 4, 5 och 7 §§.

Vidkommande 3 och 4 §§ har utskottet ansett sig böra hemställa, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna den avfattning av paragraferna, utskottet föreslagit, dock beträffande 3 § med den ändring, att efter sista ordet i första punkten tillfogas orden »i den mån denna ej uppenbarligen är främmande för det med upplåtelsen avsedda ändamålet», och beträffande 4 § med den jämkning, som ovan vid 2 § sagts.

I samband härmed har utskottet ansett sig böra föreslå, att sista punkten i 3 § första stycket med viss jämkning införes såsom ett andra stycke i paragrafen, därav viss jämkning påkallas jämväl i 9 § andra stycket.

5 § har antagits, av första kammaren i den av herr Rogberg m. fl. föreslagna lydelsen, dock att i första stycket orden »eller såsom ersättning för förbättring, varom i 3 § förmäles» uteslutits, och av andra kammaren i den lydelse, som förordats i den av herr Klefbeck m. fl. avgivna reservationen.

Utskottet har i fråga om denna paragraf ansett sig böra hemställa, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna den avfattning av paragrafen, utskottet föreslagit, dock med den jämkning, som ovan vid 2 § sagts.

Första kammaren har antagit 7 och 9 §§ att lyda så, som förordats i den av herr Rogberg m. fl. avgivna reservationen, varemot andra kammaren godkänt paragrafen i den av utskottet föreslagna lydelsen.

Utskottet har i fråga om dessa paragrafer — jämte det utskottet, på sätt ovan vid 2 och 3 §§ sagts, föreslagit viss jämkning — ansett sig böra hemställa, att första kammaren biträder andra kammarens beslut.

Beträffande 18 § har densamma uteslutits av första kammaren, medan den av andra kammaren godkänts i den av herr Klefbeck m. fl. föreslagna lydelsen.

Utskottet har i fråga om denna paragraf ansett sig böra hemställa, att andra kammaren biträder första kammarens beslut.

Första kammaren har som 18 § (motsvarande 19 § i utskottets förslag) antagit ett stadgande av innehåll, som angives i den av herr Rogberg

m. fl. avgivna reservationen, medan andra kammaren godkänt 19 § i den av utskottet föreslagna lydelsen.

Utskottet har i fråga om denna paragraf ansett sig böra föreslå, att första kammaren biträder andra kammarens beslut, dock att paragrafen be-tecknas med nummer 18.

I anledning av kamrarnas beslut att till utskottet återremittera förslagen till lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom och lag om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående in-teckning i fast egendom har utskottet i anslutning till riksdagens förut fattade beslut i sammanhang med antagandet av ny vattenlag omarbetat nu omförmälda lagförslag.

Slutligen har andra kammaren i enlighet med den av herr Klefbeck m. fl. avgivna reservationen beslutat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda och, i den mån utredningen därtill föranleder, för riksdagen framlägga förslag om ytterligare åtgärder i ändamål att för jordbrukets upprätthållande och utveckling och brukarnas frigörelse från beroende i erforderliga fall och under för framtiden betryggande villkor åstadkomma avlösning ytterst genom tvångsåtgärder av torpare, bolagsarrendatorers och vederlikars jordbruk på enskilda domäner. Första kammaren har däremot avslagit förslaget om sådan skrivelse, vid vilket förhållande fråga härom för innevarande år torde få anses hava förfallit.

Utskottet hemställer alltså,

att kamrarna, med frånträdande i ovan angivna fall av förut fattade beslut, måtte antaga följande

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

L a g

om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har en för viss tid, överstigande tjugu år, till brukande upplåten del av en fastighet av brukaren eller föregående brukare, vars rätt övergått å honom, så bebyggt, att å området den 1 januari 1918 fanns och vid upplåtelse tidens slut fortfarande finnes nöjaktig bostad för brukaren och hans familj, och belöper minst en fjärdedel av det värde, området med därå befintliga byggnader äger, å de brukaren tillhöriga byggnaderna, vare brukaren, där ej jordägaren begagnar sig av den rätt, som enligt 2 § må tillkomma honom, vid upplåtelse tidens slut berättigad att lösa det upplåtna området.

Lösningsrätt äge dock icke rum, om de brukaren tillhöriga byggnaderna enligt avtal skola vid upplåtelse tidens slut tillfalla jordägaren eller om området frånträdes på den grund, att brukanderätten förverkats.

Är en del av en fastighet upplåten för brukarens livstid, skall, evad änka njuter brukanderätten till godo eller ej, vid den tid, då den upplåtna brukanderätten upphör, vad i denna

1 §.

1 mom. Har en för viss tid, överstigande tjugu år, till brukande upplåten del av en fastighet av brukaren eller föregående brukare, vars rätt övergått å honom, så bebyggt, att å området den 1 januari 1918 fanns och vid upplåtelse tidens slut fortfarande finnes nöjaktig bostad för brukaren och hans familj, och belöper minst *hälften* av det värde, området med därå befintliga byggnader äger, å de brukaren tillhöriga byggnaderna, vare brukaren, där ej jordägaren begagnar sig av den rätt, som enligt 2 § må tillkomma honom, vid upplåtelse tidens slut berättigad att lösa det upplåtna området.

Lösningsrätt äge dock icke rum, om de brukaren tillhöriga byggnaderna enligt avtal skola vid upplåtelse tidens slut tillfalla jordägaren eller om området frånträdes på den grund, att brukanderätten förverkats.

Är en del av en fastighet upplåten för brukarens livstid, skall, evad änka njuter brukanderätten till godo eller ej, vid den tid, då den upplåtna brukanderätten upphör, vad i denna

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

lag sägs om brukare på viss tid äga motsvarande tillämpning i avseende å delägarna i brukarens bo, i den mån ej nedan annat stadgas.

Vad i denna lag stadgas om till brukande upplåten del av fastighet skall jämväl tillämpas å till fastighet hörande område, som upplåtits till bostadslägenhet.

lag sägs om brukare på viss tid äga motsvarande tillämpning i avseende å delägarna i brukarens bo, i den mån ej nedan annat stadgas.

Vad i denna lag stadgas om till brukande upplåten del av fastighet skall jämväl tillämpas å till fastighet hörande område, som upplåtits till bostadslägenhet.

2 mom. Vill nyttjanderättshavare utöva lösningsrätt, som i 1 mom. sägs, och finnes å området jordägaren tillhörig byggnad, vare nyttjanderättshavaren skyldig att lösa även byggnaden.

2 §.

Vill jordägaren, hellre än att upplåtet område löses enligt vad i 1 § sägs, lösa de å området uppförda, nyttjanderättshavaren tillhöriga byggnaderna, äge rätt därtill; dock skall, där upplåtelsetiden är minst fyrtio- nio år, sådan rätt tillkomma jordägaren allenast om å huvudfastigheten den 1 januari 1918 fanns och vid upplåtelsetidens slut fortfarande finnes böningshus, tomtplats eller trädgård på mindre avstånd än tvåhundra meter från området eller eljest områdets inlösen skulle medföra avsevärd olägenhet för huvudfastigheten.

3 §.

Har område, som i 1 § avses, under upplåtelsetiden vunnit förbätt-

2 §.

Vill jordägaren, hellre än att upplåtet område löses enligt vad i 1 § sägs, lösa de å området uppförda, nyttjanderättshavaren tillhöriga byggnaderna, äge rätt därtill; ankommande på jordägaren, huruvida han därvid vill från inlösen undanta byggnad, som uppenbarligen är främmande för det med upplåtelsen avsedda ändamålet.

3 §.

Har område, som i 1 § avses, under upplåtelsetiden vunnit för-

(Utskottet ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

ring därigenom att nyttjanderätts-havaren eller föregående nyttjanderättshavare, vars rätt övergått på honom, nedlagt arbete eller kostnad å området utöver vad honom ålegat enligt vad vid upplåtelsen avtalats eller uppenbarligen varit förutsatt, och vill jordägaren begagna sig av honom enligt 2 § tillkommande rätt, vare pliktig att till nyttjanderätts-havaren gälda ersättning även för nämnda förbättring. Sådan ersättning skall beräknas efter det ökade värde, området till följd av den åstadkomna förbättringen kan anses äga, då den upplåtna nyttjanderätten upphör, men må ej överstiga den för arbetets utförande nödiga kostnad.

Finnes å område, som nyttjanderättshavaren skall lösa, jordägaren tillhörig byggnad, vare nyttjanderättshavaren skyldig att lösa även byggnaden.

bättring därigenom att nyttjanderättshavaren eller föregående nyttjanderättshavare, vars rätt övergått på honom, nedlagt arbete eller kostnad å området utöver vad honom ålegat enligt vad vid upplåtelsen avtalats eller uppenbarligen varit förutsatt, och vill jordägaren begagna sig av honom enligt 2 § tillkommande rätt, vare pliktig att till nyttjanderättshavaren gälda ersättning även för nämnda förbättring, *i den mån denna ej uppenbarligen är främmande för det med upplåtelsen avsedda ändamålet.*

Ersättning, som nu sagts, skall beräknas efter det ökade värde, området till följd av den åstadkomna förbättringen kan anses äga, då den upplåtna nyttjanderätten upphör, men må ej överstiga den för arbetets utförande nödiga kostnad.

4 §.

Nyttjanderättshavare, som vill enligt 1 § lösa område, give det jordägaren tillkänna i fråga om upplåtelse för viss tid senast nittio dagar före upplåtelse tidens slut och i fråga om upplåtelse för livstid inom trettio dagar från den dag, då den upplåtna nyttjanderätten upphörde. Om sättet för sådant tillkännagivande gälle vad om uppsägning av arrendeavtal är stadgat.

Vill jordägaren lösa de å området uppförda, nyttjanderättshavaren tillhöriga byggnaderna, åligger honom att inom trettio dagar från tillkännagivande, som ovan sägs, giva nyttjanderättshavaren meddelande

Vill jordägaren *begagna sig av honom enligt 2 § tillkommande lösningsrätt*, åligger honom att inom trettio dagar från tillkännagivande, som ovan sägs, giva nyttjanderättshavaren meddelande därom på sätt

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

därom på sätt i föregående stycke är föreskrivet i fråga om tillkännagivande från nyttjanderättshavarens sida.

i föregående stycke är föreskrivet i fråga om tillkännagivande från nyttjanderättshavarens sida.

Kan lösningsrätt för nyttjanderättshavare till under nyttjanderätt upplåtet område enligt denna lag äga rum och varder ej, innan den upplåtna nyttjanderätten upphör, avgjort, att jordägaren kommer att utöva honom enligt 2 § tillkommande rätt, må nyttjanderättshavaren icke mot sitt bestridande förpliktas att från området avflytta tidigare än å den fardag för arrenderad fastighet, som infaller näst efter det lösningsfrågan blivit slutligen avgjord. Därest på grund av vad sålunda stadgats nyttjanderättshavaren sitter kvar utöver den dag, då den upplåtna nyttjanderätten upphörde, njute jordägaren ersättning med belopp, som, där ej överenskommelse träffas, bestämmes vid förrättning, varom här nedan i 6 § sägs, därest dylik förrättning kommer till stånd, men eljest av skiljemän på sätt i 5 § stadgas.

5 §.

Kan ej, då jordägaren vill lösa, överenskommelse träffas om vad i löseskilling eller såsom ersättning för förbättring, varom i 3 § förmäles, skall utgå, eller varder, i fråga om upplåtelse på minst fyrtionio år jordägarens anpart på lösningsrätt av nyttjanderättshavaren bestritt, skall frågan därom avgöras av tre ojäviga skiljemän, bland vilka en utses av vardera parten och de sålunda utsedda tillkalla den tredje. Tredskas någondera parten att utse skiljeman eller kunna de utsedda ej förena sig om valet av den tredje, äge domaren i orten att förordna om valet.

§ 5.

Varder, då jordägaren enligt 2 § vill lösa, hans anspråk å viss byggnads undantagande från inlösen av nyttjanderättshavaren bestritt, eller kan ej överenskommelse träffas om vad i löseskilling eller såsom ersättning för förbättring, varom i 3 § förmäles, skall utgå, skall frågan därom avgöras av tre ojäviga skiljemän, bland vilka en utses av vardera parten och de sålunda utsedda tillkalla den tredje. Tredskas någondera parten att utse skiljeman eller kunna de utsedda ej förena sig om valet av den tredje, äge domaren i orten att förordna om valet.

Den, som ej nöjes med vad de flesta skiljemännen säga, äge att draga tvisten under rättens prövning, så framt han instämmer sin talan inom

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

nittio dagar från det skiljemännens beslut tillställdes honom; och skall i beslutet lämnas tydlig hänvisning om vad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens prövning.

6 §.

Frågan om nyttjanderättshavarens lösningsrätt samt om löseskillingen för området med vad därtill hör skall på ansökning av nyttjanderättshavaren avgöras vid förrättning i den ordning nedan stadgas; dock skall förhållande, som i 1 § andra stycket avses, ej prövas vid förrättningen, med mindre jordägaren det begär.

7 §.

I fråga om förrättning, som i 6 § sägs, skola bestämmelserna i 2 och 3 kap. skiftesstadgan, i vad de avse annan lantmåteriförrättning än laga skifte, i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Ansökning om förordnande för lantmätare skall ingivas till Konungens befallningshavande, om området är för viss tid upplåtet, sist å den dag, då upplåtelsetiden utlöper, och vid upplåtelse för livstid inom nittio dagar från den dag, då den upplåtna nyttjanderätten upphörde; dock att, där jordägaren framställt anspråk på lösningsrätt och detta anspråk blivit, enligt vad i 5 § förmäles, av nyttjanderättshavaren bestritt, sådan ansökning må till befallningshavanden ingivas inom trettio

6 §.

Frågan om nyttjanderättshavarens lösningsrätt samt om löseskillingen för området med vad därtill hör skall på ansökning av nyttjanderättshavaren avgöras vid förrättning i den ordning nedan stadgas; dock skall förhållande, som i 1 § 1 mom. andra stycket avses, ej prövas vid förrättningen, med mindre jordägaren det begär.

7 §.

I fråga om förrättning, som i 6 § sägs, skola bestämmelserna i 2 och 3 kap. skiftesstadgan, i vad de avse annan lantmåteriförrättning än laga skifte, i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Ansökning om förordnande för lantmätare skall ingivas till Konungens befallningshavande, om området är för viss tid upplåtet, sist å den dag, då upplåtelsetiden utlöper, och vid upplåtelse för livstid inom nittio dagar från den dag, då den upplåtna nyttjanderätten upphörde.

*(Utskottets ursprungliga förslag.)**(Utskottets sammanjämningsförslag.)*

Ådagar efter det beslut, varigenom jordägarens lösningsanspråk ogillats, vunnit laga kraft.

Ansökning, varom nu är sagt, skall vara åtföljd av gravationsbevis rörande fastigheten.

Det åligger lantmätaren att till förrättningen kalla jordägaren och nyttjanderättshavaren genom särskilda kallelsebrev, som skola till dem med posten avsändas så tidigt, att kallelserna kunna komma dem tillhanda minst fjorton dagar före förrättningen, så ock att föranstalta därom, att kungörelse angående dag och ställe för förrättningen minst fjorton dagar förut uppläses i kyrkan för den församling, där fastigheten är belägen, och införes i tidning inom orten; skolande kungörelsen tillika innehålla, att de, vilkas rätt är beroende av förrättningen, äga att därvid tillstådeskomma och bevaka sin rätt.

Besväras fastigheten av sökt eller beviljad inteckning för fordran eller för rätt till avkomst eller annan förmån eller kan fastigheten enligt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för fordran eller annan rätt, som nyss är sagd, skola innehavare av sådan fordran eller rätt, om de äro kända och inom riket boende, underrättas om förrättningen genom särskilda kallelsebrev enligt vad om kallelsebrevs avsändande till jordägaren och nyttjanderättshavaren är stadgat.

8 §.

Konungens befallningshavande göra hos domaren i orten anmälan om förordnande av lantmätare; och skall anteckning om förordnandet göras i inteckningsprotokollet å nästa rättegångsdag under lagtima ting, så ock i inteckningsboken.

9 §.

Finna förrättningsmännen nyttjanderättshavaren vara enligt denna lag berättigad till inlösen, skola förrättningsmännen därom meddela beslut. Härjämte åligger lantmätaren att avfatta området å karta, så beskaffad, som i 21 § första stycket i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring sägs, där ej sådan karta ändå finnes tillgänglig, ävensom att upprätta noggrann beskrivning över områdets storlek, läge och gränser, skolande berörda beskrivning intagas i förrättningsprotokollet.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

Vid bestämmande av löseskillingen skall avdrag göras för förbättring, vilken området vunnit genom arbete eller kostnad, som nyttjanderättshavaren eller föregående nyttjanderättshavare, vars rätt övergått å denne, nedlagt å området utöver vad honom ålegat enligt vad vid upplåtelsen avtalats eller uppenbarligen varit förutsatt. I fråga om beräkning av sådant avdrag skall vad i 3 § första stycket stadgas om beräkning av ersättning äga motsvarande tillämpning.

Vid bestämmande av löseskillingen skall avdrag göras för förbättring, vilken området vunnit genom arbete eller kostnad, som nyttjanderättshavaren eller föregående nyttjanderättshavare, vars rätt övergått å denne, nedlagt å området utöver vad honom ålegat enligt vad vid upplåtelsen avtalats eller uppenbarligen varit förutsatt. I fråga om beräkning av sådant avdrag skall vad i 3 § *andra* stycket stadgas om beräkning av ersättning äga motsvarande tillämpning.

10 §.

Stanna lantmätaren och gode männen i olika meningar, gälle vad de flesta säga.

Har var sin mening, gälle, om de kunna jämkas till varandra, den mening, som efter jämkning finnes hava erhållit de flesta rösterna, men i annat fall vad lantmätaren säger.

11 §.

Förrättningen skall avslutas med tillkännagivande, att rättsägare, som är missnöjd med förrättningen, äger att fullfölja talan däremot på sätt nedan stadgas. Avskrift av det vid förrättningen förda protokollet skall vid förrättningens avslutande eller ock å därvid bestämd dag inom trettio dagar efter förrättningen överlämnas till någon i orten boende person, som av rättsägarna utses att den mottaga; skolande avskriften vara hos honom tillgänglig för envar, som åstundar att den granska eller avskriva.

12 §.

Är rättsägare missnöjd med förrättningen, äge däremot fullfölja talan hos ägodelningsrätten genom besvär, som skola ingivas till ordföranden i ägodelningsrätten inom sextio dagar från det förrättningen förklarats avslutad enligt vad i 11 § sägs; och skall i fråga om rättegången vid ägodelningsrätten samt besvär över ägodelningsrättens beslut gälla vad angående klagan över avslutat laga skifte är stadgat.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

Har jordägaren icke vid förrättningen påkallat prövning av förhållande, varom i 1 § andra stycket är sagt, må detsamma ej vidare åberopas till bestridande av nyttjanderättshavarens lösningsanspråk.

Har jordägaren icke vid förrättningen påkallat prövning av förhållande, varom i 1 § 1 mom. andra stycket är sagt, må detsamma ej vidare åberopas till bestridande av nyttjanderättshavarens anspråk.

13 §.

Har nyttjanderättshavaren förklarats berättigad till inlösen, åligger honom vid lösningsrättens förlust att inom nittio dagar efter det beslutet vunnit laga kraft hos Konungens befallningshavande nedsätta den bestämda löseskillingen.

Vid nedsättningen ingive nyttjanderättshavaren till Konungens befallningshavande gravationsbevis rörande fastigheten, beslutet i ärendet samt bevis, att och när det vunnit laga kraft, ävensom karta över området. Försummas sådant, åligger Konungens befallningshavande att på nyttjanderättshavarens bekostnad ofördröjligen anskaffa nämnda handlingar och karta.

Löseskillingen skall av Konungens befallningshavande ofördröjligen insättas i bankinrättning för att där innestå mot ränta.

14 §.

Finner Konungens befallningshavande områdets avskiljande överensstämma med vad om jordavsöndring är stadgat, meddele Konungens befallningshavande fastställelse därå, utan hinder därav att avhandling rörande områdets överlåtande icke upprättats eller ingivits. Vid ärendets prövning har Konungens befallningshavande att så förfara, som vore området av jordägaren avsöndrat, och, där till områdets avsöndrande särskilt tillstånd skolat erfordras, sådant vore sökt.

Då beslutet om fastställelse vunnit laga kraft, vare områdets inlösen fullbordad, och göre Konungens befallningshavande om beslutet ofördröjligen anmälan hos domaren.

Inlöst område skall övergå till nye ägaren fritt från rätt till avkomst eller annan förmån, varom i 7 § fjärde stycket sägs. Angående inlöst områdes befrielse från ansvar för i stamfastigheten in-tecknad gäld är särskilt stadgat.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

15 §.

Sedan beslut, som i 14 § avses, vunnit laga kraft, utbetale Konungens befallningshavande löseskillingen jämte därå upplupen ränta till den, som är därtill berättigad.

Häftar fastigheten för fordran eller annan rätt enligt vad i 7 § fjärde stycket sägs, äge stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskillning för utmättningsvis såld fast egendom motsvarande tillämpning. Sammanträde för fördelningen varde hållet så snart ske kan; skolande kallelse till sammanträdet genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till jordägaren och kända innehavare av fordran eller annan rätt, som nu är sagd, samt, om innehavare är okänd, införas i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Innehaves fastigheten såsom fideikommiss, hälle Konungens befallningshavande den innehavaren tillkommande ersättning inne, till dess Konungen förordnat, huru därmed skall förfaras.

Utfaller vid fördelning, som nyss är sagd, likvid å intecknings huvudstol, åligger Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos domaren samt tillika insända fördelningslängden.

16 §.

Kostnad för förrättning, som i 6 § avses, för fastställandet av inlöst områdes avskiljande och för löseskillingens fördelning skall gäldas av nyttjanderättshavaren.

17 §.

Har nyttjanderättshavare, vars rätt att bortföra honom tillhöriga byggnader och annat, som han påkostat, enligt avtal eller bestämmelse i lag är begränsad till viss tid efter nyttjanderättens upphörande, enligt vad ovan sägs gjort framställning om inlösen av området, men kommer inlösen ej till stånd, skall tiden för bortförandet räknas från den dag, då nyttjanderättshavaren skall avträda området eller rätten till inlösen upphört.

18 §.

Har en del av en fastighet den 1 januari 1918 sedan mer än tjugo år innehafts av annan än ägaren till brukande eller eljest för ändamål, var-

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

om i 1 § sägs, utan att jordägaren före nämnda dag för innehavarens skiljande från det innehavda området vidtagit åtgärd, som därefter leder till sådan påföljd, och visas ej avtal, avseende upplåtelse för viss tid eller för livstid, föreligga, äge vad ovan stadgas om upplåtelse för kortare tid än fyrtionio år motsvarande tillämpning, och skall innehavaren giva jordägaren sitt lösningsanspråk tillkänna sist nittio dagar före den dag, då området, frånsett stadgandet i 4 § sista stycket, skall avträdas. Därest avträde efter uppsägning skall ske inom kortare tid än etthundratjugo dagar, må sådant tillkännagivande ske inom trettio dagar från uppsägningen och ansökning om förordnande, som i 7 § avses, ingivas till Konungens befallningshavande inom nittio dagar från tillkännagivandet; dock att, där tillkännagivande, varom nu är sagt, ägt rum tidigare än nittio dagar före den dag, som med hänsyn till uppsägningen är att anse såsom avträdesdag, sådan ansökning må ingivas senast å sistnämnda dag.

19 §.

Vad i denna lag stadgas äge ej tillämpning beträffande område, som tillhör kronan eller ingår i tomtindelning, ej heller i fråga om mark i sambälle, för vilket skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser.

18 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 september 1918.

Nyttjanderättshavare vare ej på grund av vad i denna lag stadgas i något fall pliktig att giva sitt lösningsanspråk jordägaren tillkänna före

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

den 1 december 1918, och må, då sådant tillkännagivande skett sist å nämnda dag, ansökning om förordnande, som i 7 § avses, ingivas till Konungens befallningshavande inom nittio dagar från tillkännagivandet, där ej nyttjanderättshavaren eljest äger längre tid därtill.

Vad i 2 kap. 2 § andra stycket i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom och 4 § i lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalärne stadgas angående förlängning av arrendeavtal skall ej tillämpas, där på grund av stadgandet i 4 § sista stycket i denna lag nyttjanderättshavare efter upplåtelseidens utgång kvarsuttit å område, varom i denna lag förmäles.

Lag

om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.

Härigenom förordnas, att 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Sökes lagfart å egendom, som till ny ägare övergått innan föregående ägare, vilken varit skyldig att med sitt fång lagfara, sådant fullgjort, må lagfart å sista fånget ej beviljas, förr än med förre ägarens fång blivit lagfaret.

Har det fång, varmed lagfaras skall, skett i enlighet med gällande författningar om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov eller om ändring eller utrivning av vattenverk eller om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, vare för lagfarts beviljande ej av nöden att med föregående fång lagfares, eller att åtkomst styrkes, på sätt i 7 § är föreskrivet.

Har det fång, varmed lagfaras skall, skett i enlighet med gällande författningar om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov eller om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller om ändring eller utrivning av vattenverk eller enligt vattenlagen, vare för lagfarts beviljande ej av nöden att med föregående fång lagfares, eller att åtkomst styrkes, på sätt i 7 § är föreskrivet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 september 1918.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

Lag

om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom skola erhålla följande ändrade lydelse:

24 §.

1 mom. Varder i enlighet med gällande bestämmelser om expropriation eller om ändring eller utrivning av vattenverk fast egendom avträdd och ersättningen å behörig ort ned-satt, skall vad sålunda avträtts ej vidare häfta för inteckning, som meddelats i egendomen; skolande därom, sedan till rätten eller domaren inkommit anmälan om förhållandet, göras anteckning i inteckningsprotokollet så som i 23 § sägs.

Har egendom blivit avträdd jämlikt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, skall, sedan områdets inlösen fullbordats, vad i föregående stycke stadgats äga tillämpning.

2 mom. Kommer vid fördelning av ersättning, som enligt lagen om dikning och annan avledning av vatten tillkommer vattenverksägare för skada eller intrång, eller av lösen för mark, som jämlikt bestäm-

24 §.

1 mom. Har i enlighet med gällande bestämmelser om expropriation eller om ändring eller utrivning av vattenverk eller enligt vattenlagen fast egendom blivit avträdd samt ersättningen å behörig ort ned-satts, eller, där fråga är om ström-fall, för vilket enligt sistnämnda lag ersättningen bestämts att utgå medelst kraftöverföring, denna i föreskriven ordning påbörjats, skall vad sålunda avträtts ej vidare häfta för inteckning, som meddelats i egendomen; skolande därom, sedan till rätten eller domaren inkommit anmälan om förhållandet, göras anteckning i inteckningsprotokollet så som i 23 § sägs.

2 mom. Kommer vid fördelning av ersättning enligt vattenlagen för förlorad vattenkraft eller av ersättning, som enligt nämnda lag eller lagen om dikning och annan avledning av vatten tillkommer jord- eller

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

melserna i gruvestadgan avträtts till gruvägare, betalning att utfalla å huvudstolen av in-teckning i egen- domen, eller utfaller vid fördelning av medel, som jämlikt föreskrifterna i utsökningslagen skola fördelas mellan rättsägare i fast egendom ändå att försäljning av egendomen ej skett, betalning å huvudstolen av in-tecknad fordran, för vars gäldande försälj- ningen skolat ske, vare in-teckningen till motsvarande belopp utan verkan; och varde därom, sedan fördelningen visats vara godkänd eller hava vunnit laga kraft, anteckning gjord i in-teckningsprotokollet som nyss sagts.

Vad sålunda stadgats skall jäm- väl tillämpas, där enligt gällande be- stämmelser om expropriation in-tecknad egendom tages i besittning av den exproprierande före expropria- tionens fullbordande eller allenast till en del varder till honom avträdd eller ock nyttjanderätt eller servi- tutsrätt till in-tecknad egendom upp- låtes samt i något av de fall nu sagda äro vid ersättnings fördelning betalning utfaller å huvudstol av in- teckning, så ock där enligt gällande bestämmelser om ändring eller ut- rivning av vattenverk eller om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upp- låtet område allenast en del av in-

vattenverksägare för skada eller in- trång, eller av lösen för mark, som jämlikt bestämmelserna i gruvestad- gan avträtts till gruvägare, betal- ning att utfalla å huvudstolen av in-teckning i egendomen, eller utfal- ler vid fördelning av medel, som jämlikt föreskrifterna i utsöknings- lägen skola fördelas mellan rätts- ägare i fast egendom ändå att för- säljning av egendomen ej skett, be- talning å huvudstolen av in-tecknad fordran, för vars gäldande försälj- ningen skolat ske, vare in-teckningen till motsvarande belopp utan verkan; och varde därom, sedan fördelnin- gen visats vara godkänd eller hava vunnit laga kraft, anteckning gjord i in-teckningsprotokollet som nyss sagts.

Vad sålunda stadgats skall jäm- väl tillämpas, där enligt gällande bestämmelser om expropriation in- tecknad egendom tages i besittning av den exproprierande före expropria- tionens fullbordande eller alle- nast till en del varder till honom avträdd eller ock nyttjanderätt eller servitutsrätt till in-tecknad egendom upplåtes samt i något av de fall nu sagda äro vid ersättnings fördelning betalning utfaller å huvudstol av in- teckning, så ock där enligt *vatten- lagen in-tecknad egendom varder av- trädd, innan ersättningen blivit slut- ligen bestämd, eller enligt sagda lag eller gällande bestämmelser om änd- ring eller utrivning av vattenverk*

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

tecknad egendom avträdes och vid fördelning av löseskillingen betalning utfaller å in-tecknings huvudstol.

eller om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område allenast en del av in-tecknad egendom avträdes och vid fördelning av *ersättningen* betalning utfaller å in-tecknings huvudstol.

36 §.

1 mom. Har egendom, som gemensamt med annan häftar för in-teckning, blivit såld i den ordning utsökningslagen bestämmer, skall egendomen, sedan auktionen vunnit laga kraft och köpeskillingen erlagts, icke vidare häfta för större del av in-tecknade beloppet än köparen enligt 131 § utsökningslagen kan hava fått avräkna å köpeskillingen eller som enligt 117 § 1 mom. samma lag skall in-nestå i egendomen; och varde därom, efter ty i 23 § sägs, anteckning gjord i in-teckningsprotokollet.

Varda av gemensamt in-tecknade egendommar en eller flera utmät-ningsvis sålda, skola de övriga ej vidare häfta för vad av in-teckningen kunnat utgå ur köpeskillingen för de egendommar, som sålts; skolande därom, när det visas, huru köpeskillingen fördelats och att fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, göras anteckning i in-teckningspro-tokollet.

2 mom. Ej heller skola i det fall, att enligt gällande bestämmelser om expropriation en eller flera av gemensamt in-tecknade egendommar helt eller delvis avträdas till den exproprierande eller av honom före expropriationens fullbordande tagas i besittning eller ock nyttjanderätt eller servitutsrätt till en eller flera av gemensamt in-tecknade egendommar upplåtes eller att en eller flera av gemensamt in-tecknade egendommar varda helt eller delvis avträdade enligt gällande bestämmelser om änd-

2 mom. Ej heller skola i det fall, att enligt gällande bestämmelser om expropriation en eller flera av gemensamt in-tecknade egendommar helt eller delvis avträdas till den exproprierande eller av honom före expropriationens fullbordande tagas i besittning eller ock nyttjan-derätt eller servitutsrätt till en eller flera av gemensamt in-tecknade egen-dommar upplåtes, eller att *enligt vatten-lagen eller gällande bestämmelser om ändring eller utrivning av vattenverk en eller flera av gemensamt in-teck-*

(Utskottets ursprungliga förslag.)

ring eller utrivning av vattenverk, eller att egendom, som gemensamt med annan häftar för inteckning, delvis avträdes enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, eller att frälseränta, som gemensamt med annan fast egendom häftar för inteckning, varder inlöst för statsverkets räkning eller avlöst, de övriga egendomarna häfta för intecknat belopp, varför betalning utfallit vid ersättningsfördelning; skolande jämväl därom göras anteckning i inteckningsprotokollet enligt vad i 1 mom. andra stycket sägs.

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

nade egendomar varda helt eller delvis avträdde eller åtgärd vidtages, som medför skada eller intrång å en eller flera av gemensamt intecknade egendomar, eller att egendom, som gemensamt med annan häftar för inteckning, delvis avträdes enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område, eller att frälseränta, som gemensamt med annan fast egendom häftar för inteckning, varder inlöst för statsverkets räkning eller avlöst, de övriga egendomarna häfta för intecknat belopp, varför betalning utfallit vid ersättningsfördelning; skolande jämväl därom göras anteckning i inteckningsprotokollet enligt vad i 1 mom. andra stycket sägs.

Denna lag skal träda i kraft den 1 september 1918.

Stockholm den 13 juni 1918.

På lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation

av herrar *Rogberg*, greve *Spens*, *Fant*, *Holmdahl* och *Svensson* i Betingetorp.